

Uppföljning av EU:s ramprogram för **konkurrenskraft** och innovation (CIP)

EU:s innovationsinriktade finansieringsinstrument syftar till att förbättra konkurrenskraften inom den europeiska industrin och särskilt hos SME:s. Ramprogrammet för konkurrenskraft och Innovation (CIP) är ett av dessa instrument. Tillväxtanalys har fått i uppdrag av Näringsdepartementet att ta fram ett kunskapsunderlag inför förhandlingarna om det kommande programmets omfattning och inriktning.

Dnr 2010/314
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon 010 447 44 00
Telefax 010 447 44 01
E-post info@tillvaxtanalys.se
www.tillvaxtanalys.se

För ytterligare information kontakta Måns Lindberg
Telefon +32 2 221 02 12
E-post mans.lindberg@growthanalysis.se

Förord

EU:s innovationsinriktade finansieringsinstrument syftar till att förbättra konkurrenskraften inom den europeiska industrin och särskilt hos SME:s. Ramprogrammet för konkurrenskraft och Innovation (CIP) är ett av dessa instrument. Under 2011 kommer en diskussion att inledas på EU-nivå om hur efterträdaren till nuvarande program ska se ut. För Sverige är det i sammanhanget särskilt intressant att djupare förstå hur programmet hittills utnyttjats av svenska aktörer samt hur andra medlemsstater i EU tagit del av tillgängliga medel. Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) har därför fått i uppdrag av Näringsdepartementet att ta fram ett kunskapsunderlag inför förhandlingarna om det kommande programmets omfattning och inriktning.

Några specifika frågeställningar har varit tongivande i studien:

- I vilken omfattning och hur väl har Sverige använt medlen inom CIP från 2007 fram tills idag?
- Hur kan genomförandet av CIP effektiviseras?
- Vilka intressanta erfarenheter finns från andra medlemsstater?

Rapporten har författats av Måns Lindberg vid Tillväxtanalys kontor i Bryssel.

Ett stort tack riktas särskilt till dem som intervjuats.

Stockholm, maj 2011,

Enrico Deiacco, Avd. chef Innovation och globala mötesplatser

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Inledning.....	9
2 Uppdraget.....	11
2.1 Metod.....	11
2.2 Disposition	11
3 Sveriges användning av medlen inom CIP	12
3.1 Programmet för Entreprenörskap och Innovation (EIP).....	12
3.1.1 2007.....	13
3.1.2 2008.....	13
3.1.3 2009.....	13
3.2 Programmet för Intelligent Energi – Europa (IEE II)	15
3.3 ICT-PSP programmet.....	16
4 Hur väl har Sverige använt CIP-programmets resurser?	18
5 Exempel på andra medlemsstaters användning av CIP:s resurser	22
5.1 Eco-innovation.....	22
5.1.1 Spanien.....	22
5.1.2 Frankrike.....	23
5.1.3 Nederländerna	24
5.2 Finansiella instrument.....	25
5.2.1 Frankrike.....	25
5.3 ICT-PSP	26
5.3.1 Storbritannien	26
5.4 IEE II.....	26
5.4.1 Tyskland	26
5.4.2 Polen.....	26
6 Områden CIP II bör innehålla samt hur myndigheter bör arbeta effektivt för att genomföra CIP-liknande program	28
Referenser.....	32

Sammanfattning

Inför förhandlingarna om en uppföljare till EU:s ramprogram för konkurrenskraft och innovation (CIP) har Tillväxtanalys getts i uppdrag att förse Näringsdepartementet med ett underlag rörande Sveriges hittillsvarande användning av medel från CIP-programmet och tänkbara behov inför framtiden. Sverige förefaller tillhöra genomsnittet bland länderna även om det är svårt att göra en exakt bedömning. Ett område där svenskt deltagande skulle kunna vara betydligt större är inom Eco-innovation. Deltagande av fler svenska mellanhänder inom de finansiella instrumenten borde vara önskvärt, även om ende nuvarande representant, Chalmers Innovation, varit mycket framgångsrik i sig. Intressanta lärdomar kan även dras från andra EU-länders erfarenheter och framgångsfaktorer för utnyttjande av programmets resurser. Spanien har exempelvis varit lyckosamt inom Eco-innovation där bl.a. ett väl utbyggt nätverk för information till företag visat sig avgörande. Koordinering och samordning av de olika delprogrammen är också en viktig komponent för framgång och här är Nederländerna ett intressant exempel.

Av slutsatserna framgår bl.a. att:

- För att öka svenskt deltagandet inom framför allt Eco-innovation bör en målsättning vara att under nästa programperiod göra CIP mindre tungrovt och mer flexibelt, t.ex. vad avser användningen av tilldelade medel.
- Bättre koordinering mellan programmets delar och gentemot andra finansieringsinstrument såsom EU:s ramprogram för forskning och utveckling liksom strukturfonderna kan möjliggöra synergier.
- Ökad samordning inom och mellan berörda svenska myndigheter och departement är viktigt för att stärka det svenska deltagandet under nästa programperiod.
- Informationsspridning runt möjligheter till finansiering genom CIP är en nyckelfaktor. Särskilt gäller detta riktat mot SME:s för Eco-innovation. Utnyttjande av olika former av nätverk och organisationer såsom EEN, handelskammare eller svenska regionkontor i Bryssel skulle kunna göras effektivare.
- Inom Intelligent Energy programmet bör ytterligare fokus på SME:s övervägas under nästa programperiod.
- För ICT-PSP programmet kan mer koordinering gentemot andra relevanta delar av CIP vara effektivt.
- Frågan om huruvida lånegarantier genom EIF (SMEG) behövs i Sverige och i så fall hur potentiella mellanhänder såsom svenska banker skulle kunna lockas att delta behöver utredas vidare.
- Möjligheten till nätverksbyggande är ett starkt argument för svenska aktörers deltagande i CIP vilket bl.a. illustreras av exemplen Innovationsbron och Energikontor Sydost.
- Formerna för hur SME:s i framtiden lättare ska kunna få bankgarantier, exempelvis vid deltagande i Eco-innovation projekt, bör ses över inklusive möjligheten att svenska staten garanterar dessa.

- I andra länder tycks inte förekomst av planeringsbidrag vara avgörande för att öka antalet ansökningar men det kan ändå vara ett bra sätt att underlätta för svenska SME:s med begränsad budget att kunna delta i CIP. Former och villkor för marknadsföring och mottagande kan dock behöva revideras.
- Med europeiska länder som förebild kan det vara intressant att i ökad grad sträva mot samordning av olika typer av främjandearrangemang där information kring finansieringsmöjligheter från CIP:s delprogram kombineras med motsvarande på nationell eller tematisk nivå. Detta sker t.ex. i Nederländerna i samband med den s.k. Energy parade.

1 Inledning

Ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation (CIP) skapades 2005 med syfte att komma till rätta med EU:s svaga prestation på innovationsområdet med negativa konsekvenser för konkurrenskraften. För att uppnå detta sattes följande målsättningar upp:¹

- Främja konkurrenskraft bland företag och särskilt bland SME:s.
- Uppmuntra alla former av innovation och framför allt Eco-innovation.
- Påskynda utvecklingen av ett hållbart, konkurrenskraftigt, innovativt och inkluderande samhälle.
- Främja energieffektivitet och förnyelsebara energikällor i alla sektorer.

Programmet utgör ett av EU:s innovationsrelaterade finansieringsinstrument och är inriktat på att förbättra den europeiska industrins konkurrenskraft med särskilt fokus på små- och medelstora företag (SME:s). Det är tänkt att påverka den nationella och regionala politiken i medlemsländerna vad gäller såväl politisk inriktning som resurstilldelning genom att introducera policyområden som inte tidigare funnits så högt på agendan.

I korta drag ges medel till transnationella företag och till stödtjänster för innovation med inriktning mot kluster, offentlig upphandling och s.k. icke-tekniska hinder för innovation. Programmet bidrar också till att utveckla informationssamhället genom att stimulera spridning och användning av informations- och kommunikationsteknologi (IKT) samt främjar ökad användning av förnybar energi och energieffektivitet. Dess begränsade budget gör att det till skillnad från sammanhållningsfonden eller det sjunde ramprogrammet för forskning och utveckling (FP7) inte kan karaktäriseras som ett utgiftsorienterat program utan mer fokuserar på att uppnå målsättningarna med hjälp av idéer, produkter, partnerskap, och program. Utöver gemenskapsfinansieringen bygger CIP på att mottagaren av medel också måste skaffa finansiering genom alternativa offentliga och privata källor. Programperioden är sju år och den totala budgeten för 2007-2013 uppgår till ca 3,6 miljarder euro. CIP innefattar tre delprogram:

Det största av dessa är Programmet för Entreprenörskap och Innovation (EIP) med inriktningen att förbättra affärsmiljön, särskilt för SME:s, och främja innovation. EIP representerar den största utgiftsposten i CIP-budgeten med ca 60 procent varav ungefär 1130 miljoner euro är avsatta för finansiella instrument genom den europeiska investeringsfonden (EIF), 585 miljoner för att gagna exempelvis bättre system för innovationsstöd och företagsstöd och 338 miljoner euro till stödnätverket Enterprise Europe Network (EEN). 430 miljoner euro går till övergripande projekt inom Eco-innovation.

ICT-PSP programmet syftar till att skynda på upptagandet av IT bland medborgare, myndigheter och näringsliv (särskilt SME:s) med en budget på 728 miljoner euro. Stöd ges främst till pilotprojekt för testande av innovativa IT-baserade tjänster inom områden som t.ex. hälsa, inkluderande, åldrande, offentliga tjänster och energieffektivitet.

¹ *Interim Evaluation of the Competitiveness and Innovation Framework programme (2007-2013), Technopolis 2010*

Programmet för Intelligent energi – Europa (IEE II) är ett icke-teknologiskt program inom energi inriktat mot att ta bort marknadshinder, ändra beteenden, skapa bättre affärsmiljö för ökad energieffektivitet och förnyelsebara marknader. Med en budget på 730 miljoner euro för 2007-2013 stödjer programmet konkreta projekt och initiativ. För 2010 omfattades följande delar: SAVE som exploaterar potentialen för energieffektivisering i bl.a. byggnader, ALTENER som bidrar till att öka användningen av nya och förnyelsebara energikällor och stärker politiken för hållbar energi, HORIZONTAL som koncentrerar på mer integrerade projekt samt STEER som främjar energisnåla och förnyelsebara transporter.

CIP bidrar till lagstiftning och policyutveckling på europeisk, nationell och regional nivå, exempelvis genom att via IEE II finansiera samarbetsorganet för europeiska städer; Covenant of Mayors. Programmet fungerar även som katalysator för nya offentliga och privata investeringar inom innovation vilket sker genom t.ex. de finansiella instrumenten inom EIP. En annan viktig funktion är som mekanism för att testa nya idéer vilket ICT-PSP exemplifierar. Slutligen stöds institutionsskapande där människor och organisationer via koordinerad verksamhet över nationsgränserna delar erfarenheter och kunskap. Exempel på detta är det idéflöde som äger rum inom många nätverk finansierade av t.ex. Europe INNOVA.

Tabell 1-1 CIP finansiering från Sverige

	SE-del	Tot. budget	Sv andel (%)
2007	2 300 000	267 400 000	0,8
2008	1 900 000	363 900 000	0,5
2009	2 200 000	309 500 000	0,7
Total	6 400 000	940 800 000	0,7

Källa: DG Budget, financial report, detailed data 2000-2009

2 Uppdraget

Det nuvarande CIP-programmet expirerar 2013. Diskussionerna om en efterföljare har nyligen startat med målet om att beslut ska kunna fattas någon gång efter sommaren 2011. Som ett led i EU-kommissionens konsekvensanalys genomfördes ett s.k. öppet samråd under perioden november 2010 till februari 2011 där allmänheten fått möjlighet att tycka till om prioriterade områden och vilka verktyg som ska tillämpas. Inför förhandlingarna om en efterföljare till nuvarande program (CIP II) håller Näringsdepartementet på att ta fram en övergripande svensk ståndpunkt. Därvid har Tillväxtanalys fått i uppdrag att förse departementet med ett underlag vilket bör belysa hur Sverige använt CIP under programperioden 2007-2013, vilka behov Sverige kan antas ha under nästa programperiod samt hur genomförandet av CIP kan effektiviseras i Sverige. Det bör innehålla en redovisning av i vilken omfattning Sverige använt medlen inom CIP och dess tre delprogram under programperioden 2007-2013. Vidare efterfrågas en bedömning av hur väl Sverige använt CIP:s resurser. Även andra medlemsstaters användning av CIP ska beröras. Underlaget ska om möjligt identifiera områden som CIP II bör innehålla samt hur myndigheter kan arbeta effektivt för att genomföra CIP-liknande program.

2.1 Metod

Insamlandet av data vad gäller siffror har till stor del skett via öppna källor som publicerats på EU-kommissionens webbsida. Näringsdepartementet specificerade i början av projektet länderurvalet till framför allt Spanien när det gäller galler Eco-innovation. Övriga landexempel har valts utifrån att de haft hög andel godkända projektansökningar inom respektive delprogram. Rapporten baseras till stor del på intervjuer med tjänstemän på nationell och regional nivå samt med personer inom EU-kommissionen och EIF. Sammanlagt har 19 intervjuer genomförts. Inspiration har också hämtats från närvaro vid konferensen ”Conference on the future of Competitiveness and Innovation Framework Programme (CIP)” som ägde rum i Bryssel 25 januari 2011. Uppdraget har i huvudsak utförts under perioden januari – februari 2011.

2.2 Disposition

Rapporten består av följande delar: I kapitel tre beskrivs Sveriges användning av medlen inom CIP. En samlad bedömning av hur väl Sverige använt CIP-programmets resurser görs i kapitel fyra. Kapitel fem ger några konkreta exempel på andra medlemsstaters användning av CIP-programmets resurser. Rapporten avslutas med kapitel sex som tar upp områden som CIP II bör innehålla, hur myndigheter bör arbeta effektivt för att genomföra CIP-liknande program samt ger ett antal rekommendationer.

3 Sveriges användning av medlen inom CIP

Tillsammans med ramprogrammet för forskning och utveckling (FP7), det Europeiska institutet för innovation och teknik samt sammanhållningspolitiken utgör CIP de huvudsakliga initiativen för finansiering av forskning och innovation under den innevarande programperioden 2007-2013. Programmet utvärderades i mars 2010 och där underströks betydelsen av de finansiella instrument som stödjer SME:s, Enterprise Europe-nätverket (EEN), marknadsintroduktionsprojekt för miljöinnovation samt efterfrågedrivna pilotprojekt för innovation inom informations- och kommunikationsteknik (IKT). Vikten av ytterligare koppling och samordning mellan delprogrammen inom CIP liksom mot andra EU-program såsom sammanhållningsfonderna betonades. Strävan efter ett strategiskt och integrerat tillvägagångssätt ifråga om forskning och innovation återkommer också i andra sammanhang som t.ex. i flaggskeppsinitiativet Innovationsunionen inom ramen för EU:s tillväxtstrategi EU2020.² Inriktningen föreslås vara att alla EU-instrument för forskning och innovation ska samverka i en gemensam strategisk ram.³ Några tillkortakommanden som bör åtgärdas för framtida program inom forskning och innovation är:⁴

- Att tydliggöra mål.
- Att förenkla ifråga om antal instrument och innehåll.
- Att öka mervärdet, förbättra mobiliseringen och undvika dubbelarbete och fragmentering.
- Att förenkla deltagandet.
- Att bredda deltagandet.
- Att tillse att EU-stödet ger ökad konkurrenskraft och påverkan.

I Sverige är tre myndigheter inblandade i CIP. Vinnova är nationell kontaktpunkt (NCP) för ICT-PSP programmet, Energimyndigheten är NCP för IEE II programmet och Tillväxtverket ansvarar för EIP och är tillika nationell CIP-koordinator.

3.1 Programmet för Entreprenörskap och Innovation (EIP)

Det har visat sig svårt att finna exakta siffror för hur mycket medel Sverige hittills mottagit genom EIP. Den mest relevanta siffran återfinns i EU-kommissionens s.k. "beneficiaries reports" under rubriken "EU max financing". Detta representerar det maximala belopp som EU-kommissionen kan bidra med ett visst år. Vad som i slutändan betalas ut avgörs dock av i vilken mån det specifika kontraktet fullföljs. Nedanstående information har hämtats från sammanställningarna från 2007, 2008 och 2009:⁵

² COM (2010) 546

³ COM (2010) 700 Översyn av EU:s budget

⁴ COM (2011) 48 Grönbok – Från utmaningar till möjligheter: Mot ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation

⁵ EIP – Overview of the beneficiaries of awarded grants and intermediaries of the financial instruments in participating countries, http://ec.europa.eu/cip/documents/implementation-reports/index_en.htm

3.1.1 2007

Under rubriken "Other grants" beviljades svenska aktörer maximalt ca 258 800 euro utav totalt ca 16 360 000 euro (Tabell 3-1). En anledning till detta var att Enterprise Europe nätverket (tidigare Euro Info Centre nätverket) förlängdes med ett år. Under rubriken "Innovation measures" beviljades Innovationsbron maximalt 84 500 euro utav totalt ca 4 964 000 euro (Tabell 3-2).

Tabell 3-1 Other grants

	SE-del	Tot. budget	Sv. andel (%)	Aktörer
2007	258 841	16 361 428	1,6	Almi, EIC Jönköping, Europainstitutet Västerås, Sydsvenska handelskammaren, Businessregion Göteborg

Källa: Overview of beneficiaries of awarded grants and intermediaries of the financial instruments in participating countries 2007 and 2008, European Commission, June 2010

Tabell 3-2 Innovation measures

	SE-del	Tot. budget	Sv. andel (%)	Aktörer
2007	84 500	4 963 943	1,7	Innovationsbron
2008				
2009	4 126 386	43 222 956	9,5	Handelshögskolan, Vinnova, SSCi, Ivory Tower AB, SP, Swentec,

Källa: Overview of beneficiaries of awarded grants and intermediaries of the financial instruments in participating countries 2007, 2008 and 2009, European Commission, June 2010 and March 2011

3.1.2 2008

Under rubriken EEN-nätverket beviljades NUTEK maximalt ca 3 040 000 euro utav totalt ca 111 578 000 euro. Beloppet representerar EU:s medfinansiering av det svenska EEN-nätverket under 2008-2010 (Tabell 3-3).

Tabell 3-3 EEN-nätverket

	SE-del	Tot. budget	Sv. andel (%)	Aktörer
2008	3 040 194	111 577 895	2,7	NUTEK, Acreo AB, Teknikdalen, Almi, BRG Göteborg, Centek, Europainstitutet, Swerea, Öänstekniskt centrum Kramfor, Inst. f livsmedel och bioteknik, Uminova innovation AB
2009	996 866	9 052 824	11	Europainstitutet i Västerås, Tillväxtverket, SWEREA IVF AB, Centec

Källa: Overview of beneficiaries of awarded grants and intermediaries of the financial instruments in participating countries 2007, 2008 and 2009, European Commission, June 2010 and March 2011

3.1.3 2009⁶

Under rubriken EEN-nätverket beviljade tre svenska aktörer (Stiftelsen Europainstitutet i Västerås, Tillväxtverket och SWEREA IVF AB) tillsammans maximalt ca 997 000 euro utav totalt ca 9 053 000 euro. Detta berörde specifika åtgärder under ett särskilt finansiellt ramverk i form av matchmaking events, bl.a. relaterade till det svenska EU-ordförandeskapet (Tabell 3-3).

⁶ Overview of beneficiaries of awarded grants and intermediaries of the financial instruments in participating countries in 2009, March 2011

Under rubriken "Innovation measures" beviljades de två koordinatorena Handelshögskolan Stockholm och Vinnova tillsammans med fyra andra deltagare maximalt ca 4 126 000 euro utav totalt ca 43 223 000 euro (Tabell 3-2).

Under rubriken "Financial instruments – GIF" har Chalmers Innovation fund som för närvarande enda svenska mottagare tilldelats 4 300 000 euros från den europeiska investeringsfonden (EIF) under tre år vad gäller instrumentet för innovativa SME:s med hög tillväxt (GIF) utav totalt 175 000 000 euro (Tabell 3-4).

Tabell 3-4 Finansiella instrument -GIF

	SE-del	Tot. budget	Sv. andel (%)	Aktörer
2009	4 300 000	175 000 000	2,5	Chalmers Innovation

Källa: Overview of beneficiaries of awarded grants and intermediaries of the financial instruments in participating countries 2007, 2008 and 2009, European Commission, June 2010 and March 2011

Vad gäller mellanhänder verksamma i flera olika länder (s.k. multi country funds) och som inkluderar Sverige i sitt täckningsområde existerar följande tre:⁷

- Inventure fund är en finsk fond som kan tänkas investera i Sverige. Den har tilldelats 15 000 000 euro från EIF för en femårsperiod.
- Den brittiska fonden Pan European webh venture erhöll 14 000 000 euro från EIF för en femårsperiod. Den kan investera i hela Europa inklusive Sverige.
- Conor är en finsk teknologifond som tilldelats 10 000 000 euro från EIF. Fondens fokus är i första hand Sverige, Finland och Estland.

Utöver detta har EIF i princip slutfört förhandlingarna med ytterligare en aktör som geografiskt kommer att koncentrera sina insatser på Danmark och södra Sverige.

Främjande av Eco-innovation genom CIP bidrar till genomförandet av EU:s handlingsplan för miljöteknik (ETAP) vars syfte är att stimulera Eco-innovation och främja ett brett upptagande av miljöteknik. Under rubriken "Eco-innovation - market replication projects" fanns 2009 tre svenska företag representerade i tre olika konsortier varav i ett fall som koordinator (EcoRub AB) där fyra deltagare lett av det Piteåbaserade företaget beviljades maximalt ca 512 000 euro.⁸ Ett annat svenskt företag JF Emballage beviljades maximalt ca 101 000 euro. Totalt tilldelades svenska aktörer ca 613 000 euro utav totalt ca 31 685 000 euro (Tabell 3-5). För 2010 har sammanlagt 14 svenska ansökningar inlämnats (jämfört med tre 2009) men urvalsprocessen är ännu inte färdig. En tänkbar förklaring till den relativa ökningen är det medvetna arbete som skett kring stöd och information. Tillväxtverket har t.ex. infört planeringsbidrag för att skriva ansökan varav två beviljats. En orsak till att endast ett relativt fåtal svenska företag ansökt till Eco-innovationsprogrammet kan vara ledtiderna på upp till ett år vilket särskilt mindre företag uppfattar som lång tid. Potential tycks finnas för svenska företag att i framtiden utnyttja Eco-innovationsinstrumentet i större utsträckning.

Tabell 3-5 Eco-Innovation

	SE-del	Tot. budget	Sv. andel (%)	Aktörer
2009	612 653	31 684 417	1,9	Eco Rub AB, JF Emballage,

Källa: Overview of beneficiaries of awarded grants and intermediaries of the financial instruments in participating countries 2009, European Commission, March 2011

⁷ Europeiska investeringsfonden (EIF)

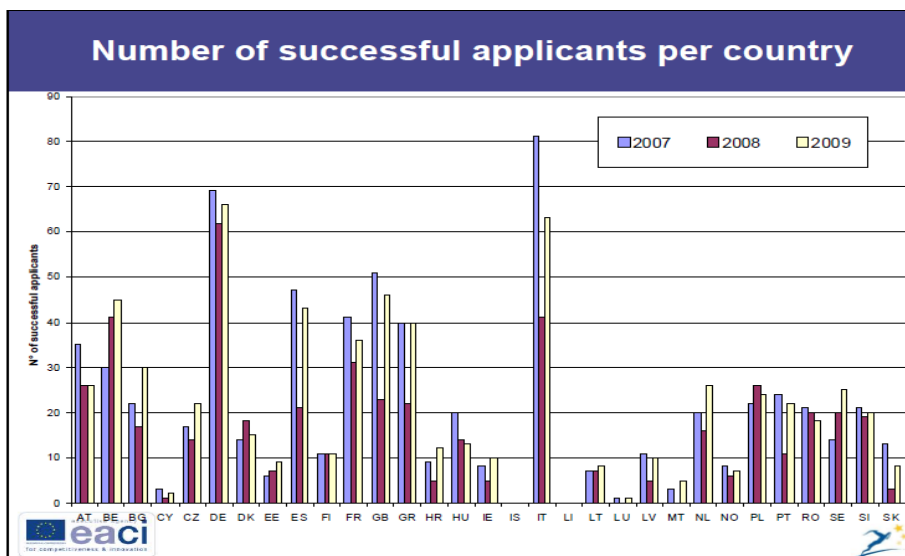
⁸ Ongoing projects CIP Eco-innovation Call 2009. EACI

3.2 Programmet för Intelligent Energi – Europa (IEE II)

IEE II fokuserar framför allt på myndigheter, lokala och regionala aktörer men också på SME:s. Som framgår av figur 3-6 hade Sverige åren 2007-2009 ett relativt lågt antal ansökningar som gick vidare till kontraktupphandling. Sett som procentuell andel tillhör Sverige dock de länder som ökat mest mellan 2007 - 2009 (figur 3-7).

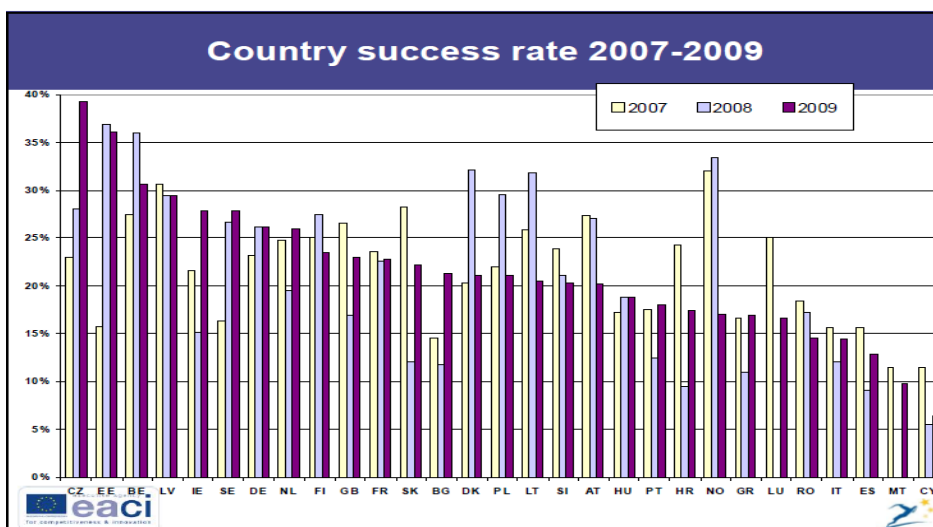
Som figur 3-8 visar kan Sveriges deltagande i IEE II-programmet sammantaget betecknas som relativt framgångsrikt fram tills dags dato. Antalet svenska mottagare av medel från programmet uppgick till 14 år 2007, 20 år 2008, 25 år 2009 och 20 år 2010 (preliminärt). Antalet SME:s som sökte år 2010 uppgick till 39 varav 11 rekommenderades. Under perioden 2007-2010 har svenska aktörer funnits med i 23,6 procent av rekommenderade projekt.

Figur 3-6 Antalet partners per land som sökt och gått vidare till kontraktförhandling inom IEE II 2007-2009

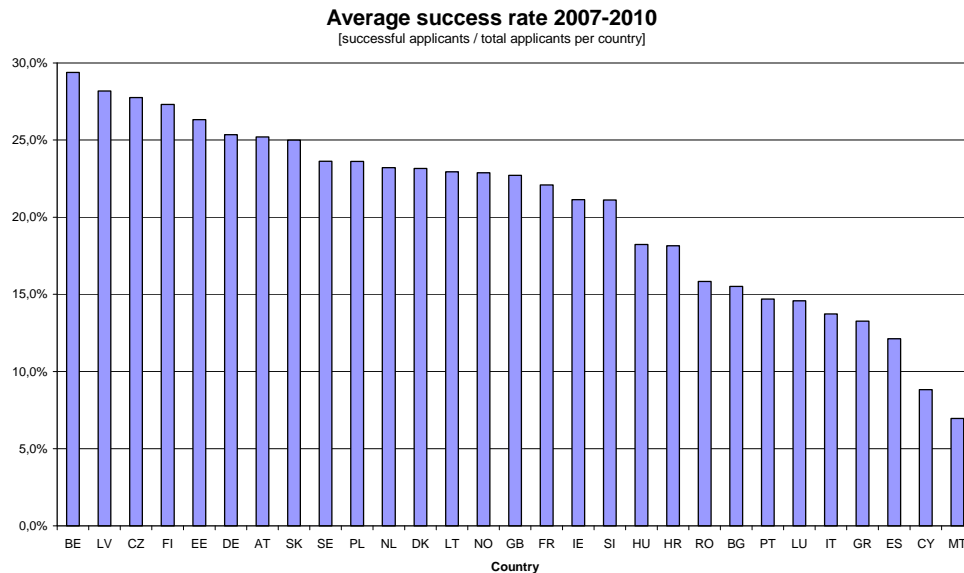
Källa: EACI

Figur 3-7 Antalet projekt som gått vidare per land inom IEE II 2007-2009

Källa: EACI

Figur 3-8 IEE II: Antalet projekt som gått vidare per land inom IEE II 2007-2010

Källa: EACI

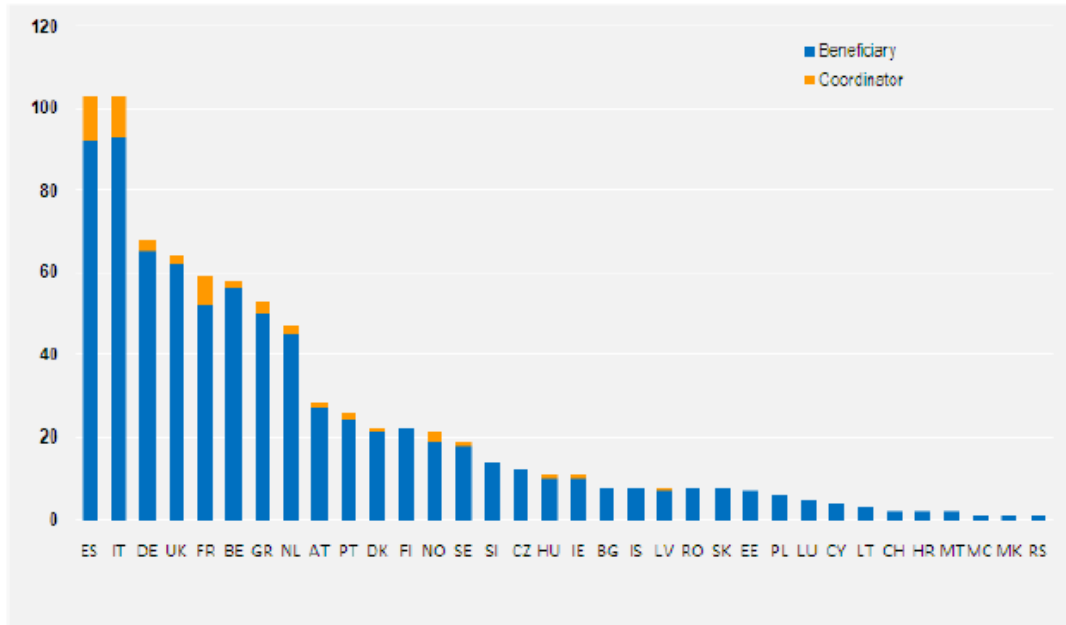
3.3 ICT-PSP programmet

ICT-programmet är öppet för såväl offentliga som privata aktörer. Inget stöd går i princip till forskningsaktiviteter förutom teknisk anpassning och integrationsarbete inom ramen för att nå uppsatta mål. Tre utlysningar har hittills avslutats och en fjärde är pågående. Som framgår av figur 3-9 och 3-10 härrör flest ansökningar från Italien och Spanien. Korrelationen är också tydlig i förhållande till antalet ansökningar som kvalificerat sig. Att dessa länder är såpass aktiva inom ICT-PSP programmet kan bl.a. förklaras av deras storlek liksom utnyttjandet av väl fungerande SME-nätverk och ett stort tematiskt intresse bland inblandade parter. Till dags dato har 43 svenska deltagare deltagit i ICT-PSP utav sammanlagt ca 1140.⁹

⁹ Vinnova

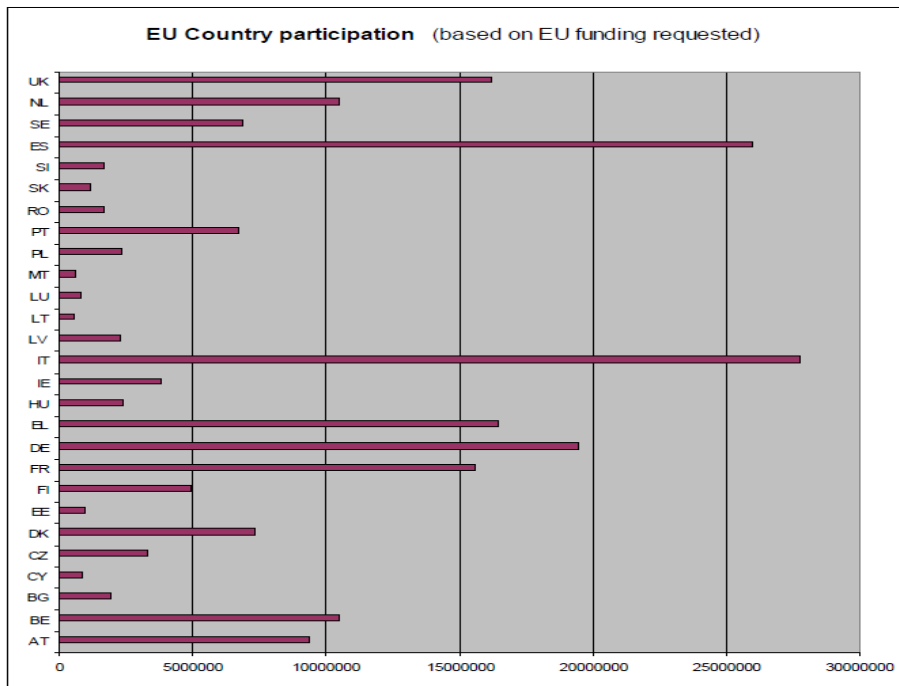

Figur 3-9 ICP-PSP: Antal deltagare per land fram till 2009

Källa: DG INFSO

Figur 3-10 ICT-PSP: Deltagande per land baserat på begärde medel

Källa: DG INFSO

4 Hur väl har Sverige använt CIP-programmets resurser?

Ifråga om EEN-nätverket är det svenska nätverkets budget enligt EU-kommissionen substantiell men inte extraordinär givet ett konsortium av motsvarande storlek som ska täcka ett helt land (dessutom ett relativt dyrt sådant). Den budget EEN-konsortiet tilldelas bedöms efter de förslag som lämnas in till EU-kommissionen tillsammans med ett handlingsprogram och ett budgetutkast (begränsat av och baserat på utlysningen). Normalt är medfinansieringsnivån som krävs 40-60 procent men det varierar mellan regionerna beroende på bl.a. förslagets kvalitet, socio-ekonomiska kriterier och tjänsternas komplexitet.

Rörande de finansiella instrumenten GIF och SMEG marknadsförs dessa inte aktivt av EIF i någon större utsträckning, förutom i samband med t.ex. konferenser arrangerade av nationella riskkapitalorganisationer. De flesta intresserade mellanhänder vänder sig normalt direkt till institutionen. GIF-ansökningar bedöms i första hand efter hur sammanhängande de är och extra vikt läggs vid aspekter som strategi, lagkompetens, fondens parametrar och fondens storlek. I sin investerarroll har EIF olika mandat varav det som rör CIP handlar om högre risknivå där målet är att hjälpa förstagångsinvesterare utan tidigare erfarenhet. Den summa utvalda aktörer mottar varierar mellan 10-50 procent och bestäms bl.a. av hur mycket eget kapital riskkapitalfonden kan mobilisera liksom graden av självständighet. De största summorna satsas i sammanhang där fokus ligger på Eco-innovation. För Sverige menar EIF att det idag visserligen bara existerar en Sverigebaserade riskkapitalfond, Chalmers Innovation, men att man ändå bedömer det som att täckningen är relativt god genom att flera utländska riskkapitalfonder även täcker Sverige.¹⁰

Chalmers Innovation är en investeringsfond kopplad till en inkubator. Anledningen till att man över huvud taget bestämde sig för att söka medel hos EIF var något av en slump. Kontakt uppkom 2006 i samband med deltagande i ett EU-projekt där fonden var en mindre delfinansiär. Chalmers Innovation presenterades varefter diskussioner inleddes om att starta en investeringsfond. Initiativet kom således från EIF:s håll. Vid tidpunkten fanns dessutom få europeiska förebilder. Ytterligare en anledning till att Chalmers Innovation tillfrågades var att man dittills visat prov på substantiell värdetillväxt. Det svenska projektet kan sägas vara unikt i förhållande till motsvarigheter i andra länder genom att det inte garanterar att alla Chalmers idéer går genom Chalmers Innovation. Själva fonden startades 2008 efter att man lyckats mobilisera den egenfinansiering som krävdes för att EIF skulle bidra. I den totala mixen är storleken på fonden 169 miljoner SEK varav ca hälften kommer från EIF (den summa EU-kommissionen bundit upp sig för genom CIP är dock endast 4,3 miljoner euro under en treårsperiod). Fondens åtagande uppgick från början till 100 miljoner SEK men föll på att Chalmers inte lyckades mobilisera det kapital på marknaden som krävdes. Andra aktörer såsom Innovationsbron eller Industrifonden skulle här ha kunnat gå in som medfinansierare men istället tillkom 40 miljoner SEK från AP-fonden, utöver egna medel från Chalmers. Fondverksamheten fylldes på fram till 2009. Vid denna tidpunkt introducerades också ett nytt koncept med en affilierad fond i vilken privatpersoner åtagit sig att investera 30 miljoner SEK. Idag ser sig Chalmers Innovation som något av pionjär på inkubationsområdet i Sverige. Nu börjar också tydliga effekter av verksamheten synas. En slutsats som kan dras är vikten av tillgång till finansiering i tidiga

¹⁰ Europeiska investeringsfonden (EIF)

skeden där stora luckor finns. Det är mycket viktigt att ta tag i idéer och driva dem framåt. En lärdom är att det krävs volym på verksamheten för att kunna hantera investeringar och transaktioner liksom en funktionell struktur för inkubatorer. Skillnaden mellan att gå vägen via Chalmers Innovation fund jämfört med t.ex. Industrifonden är ur ett SME-perspektiv att Chalmers inte bara är en investerare/finansiär utan också deltar aktivt i den tidiga idéfasen och vet hur företaget ska göras kommersiellt bärkraftigt. Chalmers Innovation riktar sig i första hand mot idébärare eller strukturerade processer i riktning mot självbärande bolag. En intressant observation är att Oxeon, årets gasellföretag 2009 i Västra Götaland och Halland, kom till inom ramen för Chalmers inkubatorverksamhet.¹¹

Ingen svensk mellanhand finns idag för garantinstrumentet för små- och medelstora företag (SMEG). ALMI har tidigare varit aktuellt men av olika skäl inte ansetts tillräckligt kompletterande. Frågan om varför Sverige inte är med i SMEG kan ges flera förklaringar. En är att det inte är säkert att det finns någon målgrupp som i realiteten går miste om dessa pengar. Det faktum att bankerna ofta är tveksamma till att låna ut till SME:s beror ofta på låga volymer för vilket ALMI fyller en funktion. Det administrativa arbete som måste läggas ned är omfattande i förhållande till vad svenska banker skulle få ut av att vara med i SMEG och bankerna i sig tycker sig redan ha en effektiv upplåning. Man skulle på det hela taget kunna se det som att vi i Sverige har en välfungerande upplånings- och utlåningssida. Skillnaden gentemot andra medlemsstater i EU är att SMEG där fyller en större roll för bankernas möjlighet att låna upp kapital, särskilt i Syd- och Östeuropa.

Ifråga om Eco-innovation har det svenska deltagandet varit erkänt svagt vilket kan bero på en rad faktorer. Den kanske främsta orsaken förefaller vara brister i informationskedjan. Tre ansökningsomgångar har hittills gått av stapeln av vilka vi nu ser resultatet av två. Det låga deltagandet är särskilt förvånande med tanke på den kompetens svenska företag besitter på sakområdet liksom möjligheten som finns till att söka planeringsbidrag. Ett problem med det sistnämnda kan vara att oklara eller alltför generösa villkor existerar för hur detta ska utnyttjas. Också informationen till företag runt möjligheten att få planeringsbidrag kan vara bristfällig. Sverige skulle kunna bli bättre på att utnyttja EEN-nätverket för att informera kring möjligheter som existerar inom Eco-innovation och skulle kunna hämta inspiration från andra länder såsom Spanien eller Tyskland. Ytterligare ett sätt att medvetandegöra svenska SME:s är att arrangera informationsdagar före utlysningen då en eller flera inbjudna tjänstemän från EU-kommissionen ger en presentation följt av möjlighet till enskilda möten. Detta förfarande tycks inte lika vanligt i Sverige som i andra länder. För ett lyckat resultat är det väsentligt att Tillväxtverket aktivt sprider information, satsar ytterligare på riktade informationsinsatser gentemot SME:s och koordinerar mot andra myndigheter. Näringsdepartementet har också ansvar för att så sker genom tydliga formuleringar i Tillväxtverkets regleringsbrev. Ytterligare orsak till Sveriges blygsamma placering skulle kunna vara att ansökningsförfarandet uppfattas som krångligt bland sökande SME:s. Tidsaspekten med upp till ett års väntan på besked om finansiering bidrar troligtvis. Ur ett svenskt SME-perspektiv rör det sig många gånger om lite pengar och det fordras en relativt stor arbetsinsats för att svara på en utlysning. För 2010 års ansökningsomgång inom Eco-innovation inkom 14 svenska ansökningar varav tre fick planeringsbidrag.¹²

Det svenska Piteåbaserade företaget Eco-rub arbetar med återvinning av bildäcksgummi och leder ett konsortium med deltagare från Grekland, Slovenien och Tyskland. För ca 1,5

¹¹ Chalmers Innovation

¹² Tillväxtverket

år sedan tipsade en konsult om att Eco-innovationprogrammet existerade. Konsulten hade tidigare varit behjälplig med en ansökan inom ramen för Tillväxtverkets klusterprogram. Påföljande sommar gick åt till att förbereda ansökan och få fram dokumentation. Ur Eco-rubs perspektiv utgörs den stora fördelen med programmet av att kunna få stöd till kostnader i samband med marknadsintroduktion. Innovationen projektet kretsar kring är svensk och konsortiets övriga partners är huvudsakligen underleverantörer vilka även bidrar till att sprida produkten. En förklaring till det svaga svenska deltagandet i programmet menar man kan vara många entreprenörers övertygelse att det inte går att erhålla stöd till marknadsintroduktion samtidigt som mycket pengar finns att söka runt innovationsverksamhet. Eco-rub utnyttjade aldrig möjligheten till att få planeringsbidrag utan betalade samma konsult för att hjälpa till med ansökan. VD Åke Paulsson kände också en personlig motivation efter att ha drivit företaget i 15 års tid. I samband med ansökan togs ytterligare ett steg genom att bolaget börsintroducerades. Att ha ansökt om medel från Eco-innovationprogrammet visade sig därvid vara ett bra argument för att locka investerare. Två erfarenheter framhålls särskilt: Den första rör kravet på bankgaranti. Detta var nära att ställa till det för företaget och tog nio månader att slutföra. Från början ville banken låsa hela summan på ett konto som garanti men lösningen blev till slut att bolagsstyrelsens ledamöter fick gå i personlig borgen. Eco-rub menar att det hade varit betydligt smidigare om bankgarantin kunnat garanteras av svenska myndigheter. En annan slutsats är att Eco-rub aldrig hade gått vidare utan konsultens hjälp med projektansökan eftersom den ska vara på engelska och att bl.a vissa nyckelord ska ingå.

När det kommer till Innovationsåtgärder är det svårt att avgöra hur tillfredställande det svenska deltagandet hittills varit. Åtgärderna faller till största delen under två initiativ: PRO INNO Europe som för samman ansvariga för innovationsstödpolitik och program för SME:s samt Europe INNOVA som länkar offentliga- och privata leverantörer av innovationsstödsterjänster för SME:s. En svensk aktör som varit med i detta sammanhang är Innovationsbron som deltar i Europe INNOVA-projektet "Achieve more" tillsammans med åtta partners från fyra andra länder (brittisk koordinator). Projektet går ut på att sprida och utveckla nätverk mellan inkubatorer och tidigare investerare inom ICT. Erfarenheten hittills har framför allt varit positiv ur ett nätverkandeperspektiv där samarbetet med partners i andra länder varit givande. Dock har Innovationsbron visat sig vara relativt unik genom att man finansierar inkubatorer och att rena motsvarigheter varit svåra att finna i andra europeiska länder. Man har bl.a. deltagit som talare vid gemensamma evenemang samt organiserat besöksprogram i Sverige. När projektet avslutas i april 2011 är det tänkt att det ska fortsätta i någon form genom ett webbaserat nätverk. Anledningen till att Innovationsbron beslöt sig för att delta 2007 var en strävan efter att internationalisera verksamheten och bygga ut ett internationellt nätverk. Möjligheten uppkom genom något av en slump i samband med deltagandet i ett annat EU-projekt. Övriga deltagare inom "Achieve more" diskuterar nu att återigen söka medel, men denna gång utan Innovationsbron. Skälet därtill är att Innovationsbron inte anser det mödan värt på grund av all administration. Det måste i sådant fall handla om substantiella summor och även beröra existerande verksamhet. Ett upplevt problem är t.ex. att människor projektanställs för att sedan försvinna efter projektperioden med mycket av den upparbetade erfarenheten. Ett annat dilemma är att man inte lyckats göra av med mer än ca 200 000 SEK utav sammanlagt 800 000 SEK i tilldelade medel. Om inte budgetmedlen används medför det problem för projektet. En välkommen förändring vore därför att det lättare skulle gå att omallokera pengar för andra ändamål än vad som anges i kontraktet. Budgetens brist på

flexibilitet gör det svårt att förverkliga nya idéer såsom att kunna lägga till en underleverantör eller att lägga ut något på en samarbetspartner.¹³

Ifråga om IEE II har svenska aktörer varit relativt framgångsrika. Framgångsfaktorn 2009 var ca 30 procent. En av de mest aktiva svenska deltagarna inom IEE II är Energikontor Sydost. Energikontoren är i sig själva sprungna ur IEE-programmet sedan 12 år och ägs gemensamt av kommuner och regioner med viss finansiering från Energimyndigheten. Idag deltar Energikontor Sydost i ett 30-tal EU-projekt varav mellan åtta och tio har koppling till IEE II. Det mest positiva med deltagandet har varit det internationella nätverksbyggandet och skapandet av kunskap. Man har också kunnat driva utvecklingsfrågor med andra länder och få samfinansiering för detta. Projekten rör alla typer av klimat- och energifrågor, särskilt förnybar energi och energieffektivisering. Ambitionen har också varit att på olika sätt kombinera nationella projekt med EU-projekt. Energikontor Sydost är för närvarande koordinator för ett projekt. Fördelen med koordinatorsrollen är att kunna styra verksamheten men nackdelen är ökad administration och att det är koordinatören som är ansvarig inför EU-kommissionen då något inte fungerar. Att vara koordinator för pengarnas skull är inte lönt utan andra skäl måste till. Inom IEE-II programmet ställs krav på minst 25 procent nationell medfinansiering. Den största svårigheten hittills har varit att lösa detta vilket delvis kan förklaras av den korta tid som finns tillgänglig under sökprocessen.¹⁴ Ett dilemma i sammanhanget är också att Energikontor Sydost enligt regelverket inte tillåts utföra konsulttjänster för att bidra. Många, exempelvis SME:s, ser det som riskfyllt att ansöka. Energikontor Sydost har emellertid nått en framgångsgrad på 50 procent och det tack vare den långa erfarenhet som uppnåtts med tiden av att skriva ansökningar. Det svenska EEN-nätverket anses inte vara till stor hjälp eftersom deras uppgift huvudsakligen är av informerande och inte operativ karaktär.

Nivån på det svenska deltagandet i ICT-programmet ligger utdelningsmässigt runt 3-4 procent. Det är i linje med deltagandet i ICT-delen av FP7 vilket är lågt då Sverige betraktas som långt framme på IT-området. Projekten kan delas upp i s.k. A-piloter som rör problemställningar vilka ägs av offentliga aktörer i form av landsting eller liknande. De fungerar mycket som diskussionsforum för erfarenhetsutbyte mellan deltagare runt om i Europa. Ett exempel på tema är IT-användning inom hälsovården och särskilt medicinska journaler. S.k. B-piloter rör vanligen utvecklingsprojekt där SME:s testar ny teknik. Från EU-kommissionens ser man spridning av dessa i Europa som ett viktigt syfte. Ur svensk synvinkel är det ett problem att projekten är små i termer av medel och konsortiernas storlek.¹⁵ Fördelningen mellan deltagande i A-piloter och B-piloter är i princip 50/50 och svenska SME:s är relativt välrepresenterade.

---

¹³ *Innovationsbron*

¹⁴ *Energikontor Sydost*

¹⁵ *Vinnova*

5 Exempel på andra medlemsstaters användning av CIP:s resurser

5.1 Eco-innovation

5.1.1 Spanien

Som framgår av figur 5-1 tillhörde Spanien länderna med högst andel ansökningar inom området ”Eco-innovation – market replication projects” för utlysningen 2010. Vanliga områden har hittills varit grönt företagande och återvinning.¹⁶ Antalet ansökningar innebär förvisso inte att man i samma utsträckning tilldelas medel men landet har trots detta varit betydligt framgångsrikare än Sverige fram till dags dato. Figur 5-2 visar att det i utlysningen för 2009 fanns 45 spanska deltagare i projekten jämfört med Sveriges tre. Spanska aktörer fanns representerade i 19 konsortier och av dessa var 14 SME:s. I 12 av konsortierna var också koordinatören spansk. En förklaring till skillnaden skulle kunna vara att villigheten att söka medel är större i Spanien bland SME:s och övriga aktörer. Landet är i huvudsak en jordbrukarnation med väl utvecklad infrastruktur och gynnsamt klimat vilket bidrar till produkter av hög kvalitet. Kunskapsnivån kombinerat med en decentraliserad politik som stimulerar ständiga förbättringar av varje regions specialområden är bidragande framgångsfaktorer. Spaniens stora beroende av jordbrukssektorn gör att aktörerna är mycket intresserade av eko-relaterade initiativ och då särskilt sådana sponsrade av EU. Man måste även beakta den hårda konkurrens som förekommit inom sektorn ända sedan landet blev EU-medlem 1986. Jordbruksministeriet tillsammans med regionerna är mycket proaktiva och de senare tar emot stöd från ministeriet. Ytterligare en bidragande faktor är landets storlek och det stora finansieringsbehov som finns. En omfattande expertis förekommer inom tematiska områden relaterade till Eco-innovation såsom återvinning eller förnyelsebara energikällor. Genom att alternativa finansieringskällor liksom innovationsåtgärder riktade mot spanska SME:s länge varit ovanliga har företag i större utsträckning hänvisats till denna typ av EU-program. Idag existerar dock även finansieringsmöjligheter nationellt. Att Spanien och Italien återfinns i topp är en tendens som även går igen inom andra europeiska stödprogram såsom t.ex. Life+. EU-kommissionen har observerat detta men ännu inte gjort någon grundlig analys av orsakerna bakom. En tänkbar förklaring kan vara att båda länder tillhör de moderata innovatörerna bland EU:s medlemsländer medan de mest innovativa i första hand vänder sig till nationella program.¹⁷ Traditionen att hålla samman är stark bland spanska SME:s. Det finns många nätverk med varierande inriktning vilket gör att SME:s tidigt får kännedom om ansökningsmöjligheter och kan hålla sig informerade och knyta kontakter med likasinnade. PYMERA¹⁸ är ett nationellt nätverk under ministeriet för vetenskap och innovation med aktörer från samtliga regioner som syftar till att underlätta spansk deltagande i europeiska och internationella samarbetsprogram inom forskning och innovation. En annan viktig aktör är handelskamrarna vilka är spridda runt om i regionerna. De spanska regionernas representationskontor i Bryssel är också mycket aktiva med att sprida information. EEN-nätverket är dessutom väl utbyggt och många av de lokala och

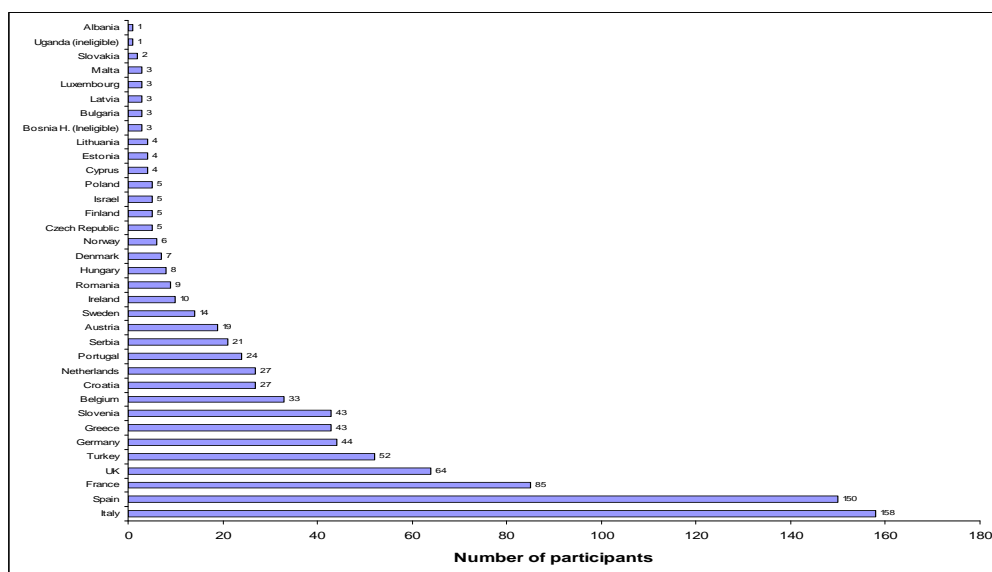
¹⁶ *First overview of the call 2009 CIP Eco-innovation – first application and market replication projects, EACI nov. 2009*

¹⁷ EACI

¹⁸ *Red para la promoción de la participación de las pymes españolas en los Programas marco*

regionala kontaktpunkterna är specialiserade inom områden relaterade till Eco-innovation. Sammanlagt 55 EEN-kontaktpunkter existerar för närvarande spridda över 29 städer i samtliga spanska regioner. Som jämförelse finns det i hela Sverige totalt 17 EEN-kontaktpunkter i 15 städer. Det formella politiska ansvaret för Eco-innovation inom CIP ligger på det spanska ministeriet för näringsliv, turism och handel.¹⁹ Någon nationell kontaktpunkt existerar dock inte idag. SME:s ges stöd från både den offentliga och privata sektorn i ansökningsprocessen. Från offentligt håll tillhandahålls subventioner, lån och bidrag inom ramen för EU:s statsstödsregler. Företag har också möjlighet till rådgivning kring hur man ska förbereda ansökan och gå tillväga i projekten generellt. Planeringsbidrag för att kunna skriva ansökningar ges i viss utsträckning av myndigheten CDTI (Centro para el desarrollo tecnologico y industrial).²⁰

figur 5-1 Antal ansökningar per land i 2010 års ansökningsomgång Eco-innovation

5.1.2 Frankrike

Frankrike har varit relativt lyckosamt inom Eco-innovationsprogrammet. Detta förklaras bl.a. med god informationsspridning och utnyttjande av nätverk såsom handelskammare eller EEN. Många av dessa är också specialiserade på just Eco-innovation. En annan faktor är förekomsten av s.k. Pôles de compétitivité vilket är en typ av kluster inom olika tematiska områden. Flera rör Eco-innovation liksom EU-finansiering och företagen ledsagas i många fall genom hela ansökningsprocessen. Utan detta stöd skulle Frankrike inte ha lyckats på samma sätt. Ett genomsnittligt franskt SME vet normalt inte hur man finner denna typ av EU-information, även om företaget i övrigt har stor inneboende potential.²¹ Miljö- och energimyndigheten ADEME är ansvarig och arrangerar årliga informationsdagar i samarbete med EEN, poles de compétitivité och handelskamrarna. I rollen som genomförare av de nationella målsättningarna på miljö- och energiområdet har ADEME tilldelats uppgiften att vara kontaktpunkt för fyra europeiska finansieringsinstrument: FP7 (tema energi), FP7 (tema miljö), IEE och Eco-innovation.

¹⁹ *Ministerio de Industria, Turismo y Comercio*

²⁰ *Spanish Office for Science and Technology (SOST)*

²¹ *Agence de l'Environnement et de la Maîtrise de l'Energie (ADEME)*

5.1.3 Nederländerna

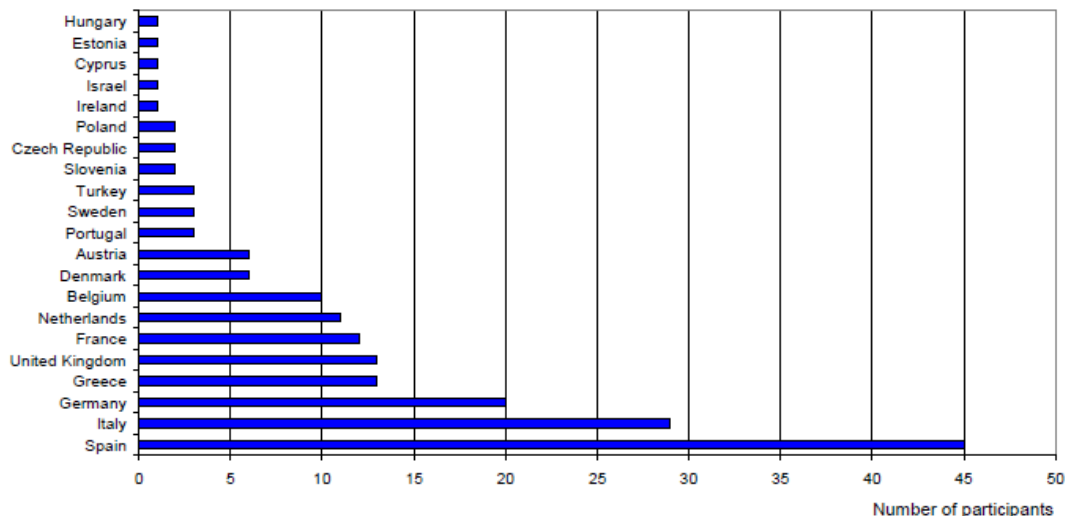
Nederländerna samordnade 2010 genomförandet av regeringens politik för hållbarhet, innovation och internationell handel och samarbete till en ny myndighet kallad AgentschapNL under ministeriet för ekonomi, jordbruk och innovation. Den har ca 60 anställda och fungerar som kontaktpunkt för näringsliv, kunskapsinstitutioner och regeringsorgan vad gäller information och rådgivning, finansiering, nätverkande och regler. Utöver Eco-innovation, IEE och ICT-PFP inom CIP koordinerar man också det nederländska deltagandet inom FP7. Som framgår av figur 5-2 är landet relativt framgångsrikt inom Eco-innovation och deltar i 12 projekt under 2009-års utlysning. Man är också väl representerat i andra EU-projekt såsom FP7. Orsakerna bakom kan sökas i Nederländerna som ett litet land som alltid varit beroende av många och djupgående samarbeten med grannländer vilket bidragit till näringslivets inriktning mot internationellt samarbete i form av t.ex. deltagande i internationella konsortier. Många företag har också utvecklat en förmåga att hitta rätt partners till konsortierna och bemanna dessa med rätt individer. Den långa erfarenheten av samarbete har gjort att nederländska företag lyckats utveckla en förmåga att skriva välavvägda projektansökningar vilka visat sig ha stor chans att kvalificera sig.²² SME:s är dessutom väl organiserade till vilket det obligatoriska medlemskapet i en handelskammare bidrar starkt. Information runt utlysningar sprids effektivt via denna kanal liksom genom andra nätverk såsom EEN. När myndigheten organiserar olika typer av främjandevenemang är strävan att kombinera de aktiviteter man ansvarar för. Ett exempel är en s.k. "Energy parade" som planeras i mars 2011 där alla energirelaterade program visas upp. Tanken är att informera runt vilka möjligheter som finns inom nationella och internationella program på energiområdet. Ifråga om planeringsbidrag ges för närvarande inga ekonomiska subventioner. Detta har tidigare förekommit genom det nationella vetenskapsrådet försorg men övergavs av principiella skäl då det inte ansågs rätt att "ge subventioner för att erhålla subventioner". Däremot erbjuder AgentschapNL annat stöd i form av t.ex. feedback på utkast till ansökningar.

---

²² *Agentschap NL*

Figur 5-2 Deltagare per land i de utvalda projekten i 2009 års utlysning Eco-innovation

Källa: EACI

5.2 Finansiella instrument

5.2.1 Frankrike

Demeter Partners är ett franskt riskkapitalbolag specialiserat på s.k. cleantech-sektorer. Man investerar främst inom mogna men inte noterade SME:s och följer utvecklingen genom att förstärka deras finansiella ställning. Investeringar görs även inom innovativa företag. Den geografiska inriktningen på investeringarna är ca hälften Frankrike och resten Tyskland och Spanien. Fondens storlek uppgår till 202 miljoner euro varav 20 miljoner euro kommer från EIF under en investeringsperiod på fem år. Två sektorer inom cleantech står i fokus: Dels eco-industrier (vattenrening, luftkvalitet, avfallshantering) och dels eco-energi (energiushållning, förnyelsebara energikällor). Själva fonden finns sedan 2005 och ser sig som pionjär genom att man var den första i Europa av sitt slag som tidigt specialiserade sig inom energi och miljö. Det var EIF som kontaktade Demeter inom ramen för det finansiella instrumentet GIF 1 då de var intresserade av att investera inom clean tech-sektorn och såg företaget som nydanare på området, bl.a. eftersom det fanns medarbetare med upp till 20 års sektorserfarenhet. Fonden fullteknades 2009. Demeter hade ingen förkunskap om de finansiella instrumenten inom CIP. Däremot var EIF välbekant eftersom organisationen är mycket känd i Frankrike och enskilda medarbetare tidigare haft kontakt i andra sammanhang. SME:s som tar del av GIF-medlen måste meddela EIF vissa obligatoriska uppgifter rörande bl.a. uppfyllande av SME-villkoret liksom t.ex. att man respekterar det europeiska regelverket kring datalagring. Ur ett SME:s synvinkel gör det varken till eller från om pengarna kommer från CIP eller ej.²³

²³ Demeter Partners

5.3 ICT-PSP

5.3.1 Storbritannien

Som framgår av figur 3-3 tillhör Storbritannien de största deltagarna inom ICT-PSP programmet. En av föregångarna till detta program, e-contentplus, orsakade viss frustration då fler ansökte än vad som var budgeterat. Ett fortsatt stort intresset att delta har noterats alltsedan dess och något starkt behov av att aktivt marknadsföra programmet har inte förelegat. Dock genomfördes nyligen ett informationsevent i London dit en representant från EU-kommissionen kom för att presentera programmets målsättningar inför intresserade från organisationer, akademi och företag. Där beskrevs också bl.a. hur en lyckad projektansökan ska disponeras. Senast ett liknande evenemang genomfördes var 2007. Anledningen till att så inte sker oftare är för att undvika att skapa falska förhoppningar som inte motsvaras av finansiering. EEN-nätverket erbjuder god hjälp med informationsspridning runt ICT-PSP liksom de regionala utvecklingsorganen (Regional development agencies). De senare kommer dock avskaffas i efterdyningarna av den pågående budgetsaneringen. Inga särskilda medel finns här avsatta för marknadsföring. Den nationella representanten i programkommittén för ICT-PSP arbetar för innovationsministeriet (BIS). Därifrån finansieras en teknologisk strategifond med ansvar för strategi och delvis också för finansiering av den nationella kontaktpunktens aktiviteter. Något generellt stöd i form av planeringsbidrag existerar inte. Däremot gick det tidigare att erhålla visst stöd ifrån de regionala utvecklingsmyndigheterna. Några regioner finansierar fortfarande konsulttjänster åt företag (konsultcheckar) under en begränsad tid. Ett generellt problem anses vara svårigheten att veta vem man talar med inom EU-kommissionen.

5.4 IEE II

5.4.1 Tyskland

Som framgår av figur 3-6 är Tyskland det land som över tid haft flest antal sökanden med rekommenderade projektförslag inom IEE II (2008 var ett något svagare år i de flesta länder på grund av finanskrisen). Skälet till de tyska företagens relativa framgång kan tillskrivas EEN-nätverket som i hög utsträckning utnyttjats genom att IEE II-deltagarna haft nära kontakt med nätverket ute i delstaterna. Samarbetet mellan kontoren är utvecklat och den dubbla kopplingen med både finansiering från EU-kommissionen och andra aktörer såsom kommuner har visat sig fördelaktig. Ansvaret för IEE II-programmet ligger officiellt på Närings- och teknologiministeriet²⁴ men den praktiska samordningen sker genom en extern forskningsorganisation²⁵ där också den nationella kontaktpunkten arbetar.

5.4.2 Polen

Polen ligger relativt högt ifråga om antalet godkända ansökningar. Förklaringen är bl.a. att folk blivit allt medvetnare om programmets existens tack vare riktade informationsinsatser. Särskilda informationskampanjer runt IEE II har också anordnats. Före 2007 ägde bara ett informationsevenemang rum per år men idag deltar den nationella kontaktpunkten i många olika arrangemang året om. En särskild hemsida har också skapats. Mycket samarbete sker med regionerna ifråga om nationella informationsdagar och ibland arrangeras även gemensamma events med övriga delprogram. Regionkontoren i Bryssel spelar en viktig

²⁴ *Bundesministerium für wirtschaft und technologie*

²⁵ *Jülich forschungszentrum*

roll genom att arrangera regionala informationsträffar till vilka de nationella kontaktpunkterna bjuds in och där man exempelvis också informerar runt Eco-innovation och Life+. EEN-nätverket ses som ett mycket viktigt instrument för att sprida information. Den nationella kontaktpunkten mottar också många projektförslag från kontaktpunkter i andra länder. Att gemenskapsfinansieringen höjts har gjort det intressantare för polska aktörer att delta. Det har även skett en mental förändring ute i landet. Städer och kommuner deltar nu i allt större utsträckning som projektkoordinatorer inom IEE II och sedan några år har det blivit lättare att få målgrupperna att delta. Fokus ligger också på marknadsreplikationsprojekt såsom JELENA. Antalet deltagande SME:s är fortfarande begränsat eftersom de haft svårt att invänta full finansieringen. Huvudsakligen utgörs deltagarna av regionala energimyndigheter, organisationer, kommuner eller handelskamrar. En grundläggande faktor som bidrar till det goda polska resultatet är den internationella samarbetsaspekten och kunskapsöverföringen mellan länder, något som möjligen förstärkts genom landets historia. Inget särskilt ekonomiskt stöd i form av planeringsbidrag ges men rådgivning erbjuds i mån av tid. På den nationella energimyndigheten arbetar för närvarande tre personer med IEE II.

6 Områden CIP II bör innehålla samt hur myndigheter bör arbeta effektivt för att genomföra CIP-liknande program

En målsättning skulle kunna vara att göra det framtida CIP-programmet något mindre tungrovt – särskilt vad gäller ansökningsprocessen inom Eco-innovation som dels är för krånglig och dels tar för lång tid i utvärderingsfasen vilket främst drabbar SME:s. En ökad budget för Eco-innovation inför nästa programperiod skulle kunna tänkas motivera svenska SME:s att söka i högre utsträckning. Bidragande orsaker till det låga svenska deltagandet sägs ofta vara att det rör sig om relativt små summor och att alltför mycket arbete krävs för att svara på en utlysning.

Att hitta synergier mellan programmets olika delar borde ses som angeläget. Exempelvis finns energiaspekten även inom ICT-delen utöver IEE II. I Sverige tycks ytterligare utrymme finnas för samarbete mellan de tre delprogrammen och förbättrad informationsspridning.

Vad gäller organisation och arbetsmetodologi skulle det ur svenska myndigheters perspektiv kunna vara intressant att närmare fundera över vilket mervärde CIP ger olika målgrupper. En idé kan vara att införa ett uppföljningssystem för att Tillväxtverket i sin koordineringsroll lättare ska kunna upptäcka svenska företag som deltar i andra CIP-relaterade projekt. Eftersom programmet redan idag kan uppfattas som något osammanhängande är frågan om nya områden behöver läggas till inför nästa programperiod. En alternativ inriktning skulle exempelvis vara att bygga teknikplattformar med syfte att skapa intressanta affärsmöjligheter. Sådana skulle kunna gälla samtliga områden, exempelvis skärningspunkten mellan ICT och hälsa. Även finansiella instrument skulle kunna knyta an till dessa. Floran av finansiella instrument på EU-nivå börjar dessutom bli omfattande och här skulle ett närmare samarbete med övriga myndigheter och departement i Sverige vara av godo.

För att effektivisera de ansvariga offentliga aktörernas arbete vad gäller det framtida CIP är förankring såväl internt inom Tillväxtverket liksom gentemot Näringsdepartementet av stor vikt. Behov tycks finnas av att klargöra koordineringsansvaret både mellan och inom Näringsdepartementet och Tillväxtverket liksom uppföljning och en förbättrad process för att nå ut med information till företag. Hur finansieringsmöjligheterna presenteras är också betydelsefullt. Exempelvis innehåller Tillväxtverkets hemsida mycket nyttig information. Att ytterligare tydliggöra presentationen skulle kunna vara en enkel första åtgärd. Bättre informationsspridning kan således betecknas som en möjlig framgångsfaktor. En grundlig analys av svenska företags verkliga behov kan också vara av nytta. Är exempelvis lånegarantier nödvändiga i Sverige och om inte, vad beror det i så fall på och vad skulle kunna krävas istället?

Ifråga om EIP verkar det svenska EEN-nätverket fungera tillfredsställande överlag även om utrymme till förbättringar finns vad gäller t.ex. informationsspridning runt Eco-innovation. Samtidigt är inte budgeten överdrivet stor i förhållande till nätverkets storlek och Sveriges prisläge. Svenskt deltagandet i de finansiella instrumenten och i synnerhet SMEG har hittills inte varit särskilt utbrett men det skulle krävas en särskild utredning för att kunna avgöra huruvida detta utgör ett verkligt problem. Det område som det finns störst anledning att uppmärksamma på grund av lågt svenskt deltagande är Eco-innovation. Här

krävs verkligt stora informationsinsatser riktade mot i första hand svenska SME:s för att medvetandegöra dem om programmets existens och möjligheter. Olika former av kanaler och nätverk borde i ökad utsträckning utnyttjas för detta syfte såsom EEN, handelskamrar, etc. Kanske borde en ökad samordning mellan CIP och Life+ också ske där t.ex. Naturvårdsverket rutinmässigt bjuds in till koordineringsmöten.

Vad gäller IEE II kan en målsättning under nästa programperiod vara att intensifiera fokus på SME:s med tanke på att denna grupp idag befinner sig något utanför programmet. Dock går det inte att enbart fokusera på företagsdelen eftersom IEE II:s verksamhetsområde är så brett. Energimyndigheten skulle i ökad utsträckning kunna koordinera med Eco-innovationsprogrammet såsom sker i Frankrike och Nederländerna. Det vore också intressant att närmare identifiera existerande glapp i förhållande till FP7 och strukturfonderna där ingen självklar länk tycks finnas för närvarande.

Även ifråga om ICT-programmet kan ökad koordinering och samkörning med andra relevanta delar av CIP vara av godo. Ett problem här är att aktörer som vill söka medel inte alltid vet vart de ska vända sig. En bra modell för koordinerad information skulle kunna vara portalen www.verksam.se.

En slututvärdering av CIP 2007-2013 kommer att äga rum under 2011. Syftet är främst att finna användbar information inför nästa programperiod genom att bedöma relevans, effektivitet, hållbarhet och användbarhet hos de genomförda åtgärderna. Den ska i sin tur baseras på resultaten av slututvärderingarna som sker parallellt av de tre delprogrammen. Utöver att komma fram till i vilken utsträckning CIP uppnått målen är tanken att finna metoder för att mäta påverkan i förhållande till CIP:s syften; inklusive konkurrenskraft, innovation, entreprenörskap, produktivitetstillväxt, sysselsättning och miljö. Den väntas ha avslutats i december 2011.

De viktigaste slutsatserna och rekommendationerna sammanfattas under fem rubriker nedan:

Sveriges användning av CIP under perioden 2007-2013

Sverige tycks inte tillhöra de största deltagarna inom CIP-programmet, men inte heller de minsta. En problematik ligger dock i få svenska ansökningar inom vissa delprogram, särskilt vad gäller Eco-innovation (inom t.ex. IEE II är dock den svenska framgångsfaktor relativt hög). Ett lands framgång i detta sammanhang mäts dock inte bäst i hur mycket pengar det attraherar utan snarare av om åtgärderna förbättrat innovationsklimatet och skapat goda erfarenheter/bästa exempel som kunnat delas mellan medlemsländerna. Ett annat mått på framgång är nätverkseffekter av gränsöverskridande samarbete. Den slututvärdering som är på gång kommer att ge vissa svar men för svenskt vidkommande visar exemplen Innovationsbron och Energikontor Sydost att nätverksargumentet – att skapa ett internationellt kontaktnät – ses som ett av de främsta skälen för att delta.

Svenska behov inför CIP:s nästa programperiod

Ytterligare och riktade informationsinsatser mot svenska aktörer och då särskilt SME:s är viktigt. Ifråga om Eco-innovation krävs en större marknadsföringsinsats och nya kanaler och forum för hur informationen ska nå fram bör undersökas. Att detta ger resultat visas av det ökade antalet svenska ansökningar för 2010 även om det i sig inte kan betecknas som tillräckligt. Inspiration skulle här kunna hämtas från andra länder såsom Spanien,

Frankrike Tyskland, Nederländerna eller Polen vad gäller hur man utnyttjar nätverk för informations spridning. Särskilt måste SME:s göras uppmärksamma på att det rör sig om stöd till marknadsintroduktion. Ökad medverkan från berörd enhet på EU-kommissionen kan också vara ett sätt att komma vidare. Från svensk sida skulle förbättringar kunna ske i att bedöma ett projekts potential i konkurrensen före det att ansökan skickas in. Utrymme borde även finnas för fler svenska mellanhänder att dra nytta av det finansiella instrumentet GIF då dess huvudfokus är Eco-innovation.

Som exemplet Eco-rub visar är kravet på bankgaranti ett reellt problem. Kan svenska myndigheter tänka sig att i framtiden ställa upp med detta för SME:s när så behövs? EU:s regelverk runt hur tilldelade medel ska användas är i många fall inte heller tillräckligt flexibelt vilket exemplet Innovationsbron och svårigheterna att göra åt tilldelad budget visar.

En idé skulle kunna vara gemensamma informationsarrangemang för delprogrammen där nationella kontaktpunkter och representanter för EU-kommissionen deltar. Som det polska exemplet visar skulle de svenska regionkontoren i Bryssel också i ökad utsträckning kunna utnyttjas i dessa sammanhang.

Andra medlemsstater som använt CIP på ett effektivt sätt

Information och marknadsföring via olika typer av nätverk och företagsorganisationer är vanligt bland framgångsrika länder. Däremot tycks inte förekomsten av planeringsbidrag vara en avgörande faktor. Vanan att nätverka förefaller större bland t.ex. spanska företag och i Nederländerna tillhör internationalisering och att arbeta gränsöverskridande vardagen. Det faktum att antalet EEN-kontaktpunkter är mer än tre gånger så stort i Spanien som i ett till ytan jämförbart land som Sverige skulle kunna tänkas bidra till att informationen lättare når ut. Det går också att såsom i Nederländerna och Polen samordna främjandevenemang på olika teman där nationella och europeiska finansieringsmöjligheter lyfts fram.

Områden CIP bör innehålla och hur myndigheterna bör arbeta effektivt för att genomföra denna typ av program

Inför nästa programperiod finns det anledning att särskilt fokusera på några aspekter av programmets utformning för att därigenom öka förutsättningarna för ett större intresse att delta och nå större framgång bland svenska aktörer:

- CIP uppfattas i sin nuvarande form av många deltagare som alltför tungrovt. Tiden för att utvärdera ansökningar uppfattas som lång. Administrationen runt ansökningen kostar ofta mer än den smakar i fråga om pengar. Samtliga faktorer bidrar till att SME:s drar sig för att söka
- Större och mer fokuserat stöd borde ges till ansökningar som kan tänkas ha stor svensk potential (särskilt ifråga om Eco-innovation). Frågetecken existerar runt information kring planeringsbidragets villkor och utnyttjande.
- Under nästa programperiod bör Synergier sökas mellan CIP, FP7 och strukturfonderna. Likaså borde kopplingen stärkas till medlemsstaternas nationella aktiviteter.
- En intressant fråga är huruvida CIP-budgeten borde justeras så att summorna blir högre och därmed möjligtvis intressantare för svenskt vidkommande?

Inför nästa programperiod bör ett helhetsgrepp tas rörande administrationen i anslutning till CIP. Ett par frågor som behöver besvaras är om den nuvarande decentraliserade ansvarsuppdelningen mellan myndigheter och departement är optimal eller om den kan behöva centraliseras. Det kan också finnas anledning att se över fördelningen av ansvarsområden inom Tillväxtverket liksom dess koordineringsansvar gentemot övriga myndigheter. Även Näringsdepartementets roll i förhållande till Tillväxtverket kan behöva ses över. Nederländerna och Frankrike är intressanta exempel på att samma myndighet ansvarar för flera av CIP:s delprogram liksom även FP7. Detta skulle eventuellt kunna medföra samordningsfördelar.

Rekommendationer

- I förhandlingarna runt nästa programperiod bör Sverige generellt verka för:
  - en förenklad och snabbare process, i synnerhet vad gäller Eco-innovation
  - en ökad budget till Eco-innovation vilket skulle kunna uppmuntra ett större svenskt deltagande i Eco-innovation.
  - ökade synergier mellan CIP, FP7 och strukturfonderna liksom nationella aktiviteter.
- Möjligheterna till samordningsfördelar mellan delprogrammen bör undersökas
- Överväg införande av någon form av uppföljningssystem för att underlätta för Tillväxtverket att lättare upptäcka svenska aktörer som deltar i övriga CIP-projekt
- Intensifierade informationsinsatser runt programmets möjligheter (särskilt vad gäller Eco-innovation) och överse att information når ut till potentiella deltagare. Utnyttja alternativa kanaler för att sprida information med riktade insatser mot SME:s såsom EEN-nätverket. Uppmärksamma särskilt att Eco-innovation rör stöd till marknadsintroduktion.
- Se över och klargör samordningsansvaret mellan och inom Tillväxtverket och Näringsdepartementet
- Sök inspiration från andra länder. Bl.a. Spanien, Frankrike, Tyskland och Nederländerna utgör intressanta exempel ifråga om utnyttjande av nätverk och internationalisering.
- Underlätta för svenska SME:s vad gäller kravet på bankgaranti genom att titta på möjligheten att t.ex. svenska myndigheter står för denna.
- Pröva gemensamma informationsevenemang för alla tre delprogram där nationella kontaktpunkter och representanter för EU-kommissionen deltar som ett sätt att sprida uppmärksamhet, eventuellt kombinerat med information om nationella program eller teman. Här skulle assistans kunna sökas hos de svenska regionkontoren i Bryssel och inspiration kunna hittas i länder som Polen och Nederländerna.
- Förbättra information och stöd till SME:s vad gäller existerande möjligheter till planeringsbidrag.
- Utred närmare behov hos SME:s av lånegarantier och svenskt deltagande i det finansiella instrumentet SMEG samt hur svenska mellanhänder i så fall kan göras intresserade av att delta liksom ALMI:s roll i sammanhanget.

Referenser

Europeiska kommissionen, Innovationsunionen, COM (2010) 546

Europeiska kommissionen, Översyn av EU:s budget, COM (2010) 700

Europeiska kommissionen, Grönbok – Från utmaningar till möjligheter: Mot ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation, COM (2011) 48

Europeiska kommissionen, EIP – Overview of the beneficiaries of awarded grants and intermediaries of the financial instruments in participating countries, 2007-2009

Europeiska kommissionen, Competitiveness and Innovation Framework Programme (CIP) – Implementation report 2009

European Agency for Competitiveness and Innovation (EACI), Ongoing projects CIP Eco-innovation Call, 2009

European Agency for Competitiveness and Innovation (EACI), First overview of the call 2009 CIP Eco-innovation – first application and market replication projects, EACI nov., 2009

Technopolis, Interim Evaluation of the Competitiveness and Innovation Framework programme (2007-2013), 2010

Intervjuer och andra kontakter

Agence de l'Environnement et de la Maîtrise de l'Energie (ADEME), 22 februari 2011

Agentschap NL, 28 februari 2011

Chalmers Innovation, 22 februari 2011

DG Enterprise, 18 februari 2011

DG Environment, 14 februari 2011

Demeter Partners, 28 februari 2011

EACI, 2 mars 2011

Energimyndigheten, 19 januari 2011

Europeiska investeringsfondens (EIF) riskkapitalavdelning, 2 februari 2011

Innovationsbron, 25 februari 2011

Nationell kontaktpunkt Storbritannien ICT-PSP, , 23 februari 2011

Nationell kontaktpunkt Tyskland IEE II, 7 februari 2011

Näringsdepartementet, 22 februari 2011

Polish national energy savings authority, 24 februari 2011

Spanish Office for Science and Technology (SOST), 22 februari 2011

Tillväxtverket, 19 januari 2011

Vinnova, 19 januari 2011

Tillväxtanalys, myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, är en gränsöverskridande organisation med 60 anställda. Huvudkontoret ligger i Östersund och vi har verksamhet i Stockholm, Brasilia, Bryssel, New Delhi, Peking, San Francisco, Tokyo och Washington.

Tillväxtanalys ansvarar för tillväxtpolitiska utvärderingar, analyser och internationellt kontaktskapande och därigenom medverkar vi till:

- stärkt svensk konkurrenskraft och skapande av förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag
- utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft, hållbar tillväxt och hållbar regional utveckling

Utgångspunkten är att forma en politik där tillväxt och hållbar utveckling går hand i hand. Huvuduppdraget preciseras i instruktionen och i regleringsbrevet. Där framgår bland annat att myndigheten ska:

- arbeta med omvärldsbevakning och policyspaning och sprida kunskap om trender och tillväxtpolitik
- genomföra analyser och utvärderingar som bidrar till att riva tillväxthinder
- göra systemutvärderingar som underlättar prioritering och effektivisering av tillväxtpolitikens inriktning och utformning
- svara för produktion, utveckling och spridning av officiell statistik, fakta från databaser och tillgänglighetsanalyser
- tillhandahålla globala mötesplatser och främja internationellt kontaktskapande inom tillväxtpolitiken

Svar Direkt:

Rapporten "Hur hanteras frågorna kring kunskapstriangeln i Indien, Japan, Kina och USA? - fyra korta exempel i en begynnande debatt" ingår i serien Svar Direkt. Här redovisar Tillväxtanalys de uppdrag myndigheten får i dialog med våra uppdragsgivare och som ska redovisas med kort varsel.

Övriga serier:

Rapportserien – Tillväxtanalys huvudsakliga kanal för publikationer.

Statistikserien – löpande statistikproduktion.

Working paper/PM – metodresonemang, delrapporter och underlagsrapporter är exempel på publikationer i serien.